

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/19/2018
Identifikačné číslo spisu:	1712216235
Dátum vydania rozhodnutia:	24.07.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1712216235.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. P. B., bývajúceho v C., zastúpeného spoločnosťou Brázdil & Brázdilová advokátska kancelária s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Trhová č. 1, IČO: 50 492 934, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 8 C 198/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. júna 2017 sp. zn. 3 Co 266/2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. júna 2017 sp. zn. 3 Co 266/2015 vo výroku, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku Okresného súdu Pezinok z 18. mája 2015 č.k. 8 C 198/2012-156 ukládajúci žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 33 193,91 €.

Vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Pezinok 21. septembra 2012 domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu škody vo výške 6 122,18 € a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 71 000 €. V žalobe podanej podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) uviedol, že uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, Odbor boja proti korupcii Stred z 12. decembra 2005 č. p. ČVS: PPZ-71/BPK-S-2005 bolo proti nemu vznesené obvinenie pre trestný čin prijímanie úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 a 2 Trestného zákona a uznesením Špeciálneho súdu v Pezinku zo 14. decembra 2005 č. p. BB-Pš 44/05 bol vzatý do väzby, v ktorej bol od 12. decembra 2005 do 20 marca 2006. Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu z 10. decembra 2009 č.k. PK-2T/21/2007-619, ktorý nadobudol právoplatnosť 27. decembra 2011, bol žalobca oslobodený spod obžaloby. Škodu v zmysle žaloby predstavujú náklady trov obhajoby žalobcu v trestnom konaní v celkovej výške 6 122,18 €. Žalobou uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 71 000 € vyvodzoval z toho, že väzobné trestné stíhanie vedené voči nemu v dĺžke 98 dní výrazne zasiahlo do jeho súkromného, profesionálneho, spoločenského a rodinného života

a malo negatívny dopad na jeho osobnostné práva, občiansku česť, ľudskú dôstojnosť a zhoršilo mu zdravotný stav natoľko, že sa musel podrobiť psychiatrickému liečeniu z dôvodu psychickej poruchy priamo súvisiacej s traumatizujúcimi udalosťami v priebehu väzobného trestného stíhania.

2. Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. mája 2015 č.k. 8 C 198/2012-156 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní: a/ 5 241,58 € titulom náhrady škody, b/ 33 193,91 € titulom náhrady nemajetkovej ujmy; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Rozhodol tiež o trovách konania.

2.1. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania a so zreteľom na relevantnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dospel k záveru, že žalobcovi bola nezákonným rozhodnutím o väzbe spôsobená škoda, za ktorú podľa zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovedá žalovaná. Žalobcovi priznaná náhrada predstavuje náklady, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením v trestnom konaní a sú v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím (úhradu trov právneho zastúpenia nemal súd prvej inštancie preukázanú vo vzťahu k advokátovi JUDr. Vladimírovi Zvarovi, preto žalobu v tejto časti zamietol).

2.2. Na odôvodnenie výroku, ktorým bola žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy, súd prvej inštancie uviedol, že dĺžka trvania trestného stíhania a v rámci neho i dĺžka výkonu väzby predstavujú vážny zásah do osobnej slobody žalobcu, čo negatívne ovplyvnilo jeho osobný a profesionálny život, česť a dobrú povesť. So zreteľom na to považoval sumu 33 193,91 € za primeranú výšku tejto náhrady (a vo zvyšku žalobu o túto náhradu zamietol).

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. júna 2017 sp. zn. 3 Co 266/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, ktorou bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu a/ nemajetkovej ujmy 33 193,91 € potvrdil, b/ škody 5 241,58 € zrušil a vec v tejto časti vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (zároveň napadnutý rozsudok zrušil vo výroku o trovách). Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že súd prvej inštancie v danom spore správne vychádzal z rozhodnutia o oslobodení žalobcu spod obžaloby, ktoré má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania pre nezákonnosť, ako základu pre vznik nároku žalobcu na náhradu škody a nemajetkovej ujmy.

3.1. Podľa názoru odvolacieho súdu určil súd prvej inštancie správne rozsah ujmy spôsobenej žalobcovi nezákonným rozhodnutím a priznal mu primeranú náhradu nemajetkovej ujmy. Pritom dostatočne jasne a presvedčivo objasnil úvahy, ktoré ho viedli k priznaniu tejto náhrady za vážny zásah do osobnej slobody žalobcu, ktorý vyvolal aj ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život, zasiahol do jeho súkromného života, cti a dobrej povesti. Argumentáciu žalovanej, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, lebo podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi, označil odvolací súd za neopodstatnenú. Podľa jeho právneho názoru sa uvedené ustanovenie nemôže vzťahovať na právne vzťahy založené pred 1. januárom 2013, lebo by išlo o pravú retroaktivitu. Zákaz retroaktivity je znakom právneho štátu [v súvislosti s tým odvolací súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 24. mája 1995 sp. zn. PL. ÚS 16/95]. Limitovaním výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. spätne do minulosti by sa tento objektívne daný právny stav zmenil, pričom žalobca nemohol predvídať budúci vývoj právnej úpravy.

3.2. Na odôvodnenie zrušujúceho výroku odvolací súd uviedol, že z napadnutého rozsudku nie je zrejmé, za ktoré jednotlivé úkony v trestnom konaní boli trovy právneho zastúpenia žalobcu skutočne vynaložené a ako bola posúdená ich účelnosť.

4. Proti potvrdzujúcemu výroku tohto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s tým, že je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), lebo napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že mala na mysli otázku povinnosti všeobecného súdu rozhodujúceho o náhrade za nemajetkovú ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci určiť primeranú výšku tejto náhrady po zohľadnení jednak iných hmotnoprávných predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich

odškodnenie, jednak judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúcej sa obdobných prípadov.

4.1. Podľa názoru dovolateľky súdy oboch inštancií dospeli pri riešení predmetnej právnej otázky k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, lebo nezohľadnili iné právne predpisy upravujúce finančné kompenzácie za spôsobené ujmy, ale ani relevantné rozhodnutia ESLP. V obdobných konaniach o náhradu škody a nemajetkovej ujmy nemožno priznávať neprimerané sumy, výška ktorých by v konečnom dôsledku bagatelizovala nároky priznávané podľa zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (ďalej len „zákon č. 215/2006 Z.z.“). Ujma spôsobená stratou života predstavuje najzávažnejší dôsledok, za ktorý zákon priznáva maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy; takáto ujma nemôže byť odškodňovaná sumou neporovnateľne nižšou ako v prípade ujmy na cti alebo povesti fyzickej osoby.

4.2. Nadväzujúc na vyššie uvedené žalovaná poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2005, 6 Cdo 37/2012 a 6 MCdo 15/2012, ktoré sú založené na aj ňou zastávaných právnych názoroch. Odvolací súd sa ale v danom prípade riešením predmetnej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, vyjadrenej v týchto rozhodnutiach. Primeranosť nemajetkovej ujmy neposudzoval v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku, kde výška príslušného odškodnenia vyplýva priamo zo zákona, ale ani v kontexte s rozhodnutiami ESLP.

4.3. Žalovaná v dovolaní zároveň poukázala na rozhodnutia ESLP, ktorý priznávajú oveľa nižšie sumy za neporovnateľne závažnejšie zásahy štátu do osobnej slobody jednotlivca.

4.4. K otázke možnosti aplikácie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. na právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 2013, dovolateľka uviedla, že ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu vychádzala z porovnávania výšky náhrady nemajetkovej ujmy s náhradami upravenými inými právnymi predpismi upravujúcimi odškodnenie už pred uvedeným dňom.

4.5. Z týchto dôvodov žalovaná navrhla rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a podľa § 450 CSP vec vrátiť na ďalšie konanie.

5. Žalobca vo svojom vyjadrení uviedol, že z dovolania nevyplýva, v čom spočíva nesprávne právne posúdenie veci. Je zrejmé, že žalovaná nespochybňuje jeho nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, namieta iba správnosť určenia jej výšky, čo však rozhodne nemožno považovať za riešenie právnej otázky. Prenesenie kritérií so stanovením maximálnej výšky tejto náhrady do právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú výkonom verejnej moci tak, ako sa o to interpretačne snaží žalovaná, je účelové s cieľom znížiť finančnú náročnosť odškodňovania poškodených z titulu zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutia.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie ako strana sporu podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) dovolateľka, na ktorú sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. b/ CSP) a v ktorej neprospech bol dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia vydaný (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a tiež dôvodné.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Pokiaľ zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8.1. V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod

vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

8.2. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. V danom prípade dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa jej názoru rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

10. Dovolateľka zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právnu otázku (posudzovania primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy po nevyhnutnom zohľadnení jednak iných hmotnoprávnych predpisov tuzemského právneho poriadku upravujúcich odškodňovanie, jednak judikatúry EŠLP), pri riešení ktorej sa odvolací súd - podľa jej názoru - odklonil od ustálenej praxe odvolacieho súdu; v dovolaní označila rozhodnutia odvolacieho súdu predstavujúce pri rozhodovaní o tejto otázke jeho ustálenú rozhodovaciu prax. Samo tvrdenie, že odvolací súd sa riešením určitej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, ešte nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP; relevantným je až zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k dovolateľom tvrdenému odklonu skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľky o odklone odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

11. Najvyšší súd v rozhodnutí z 31. mája 2007 sp. zn. 4 Cdo 177/2005, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 13/2009, pri riešení otázky odškodnenia väzby vyslovil záver, podľa ktorého nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Najvyšší súd zdôraznil, že ustanovenie čl. 5 ods. 5 Dohovoru obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje jeho aplikáciu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu. Neurčité právne pojmy v žiadnom prípade nie sú ustanoveniami, ktoré by súdu umožňovali ľubovôľu, alebo ktoré by umožňovali súdu absolútne neobmedzenú úvahu. Ich aplikáciu a výklad je súd povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnať sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejedávanej veci obdobných veciach (najvyšší súd v tomto rozhodnutí poukázal na rozsudok EŠLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike).

12. V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005 najvyšší súd konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.

13. Danou problematikou sa najvyšší súd zaoberal aj v rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6 Cdo 37/2012, v ktorom dospel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnať sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejedávanej veci obdobných veciach; v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok EŠLP zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike).

14. Najvyšší súd v rozhodnutí z 30. septembra 2013 sp. zn. 6 MCdo 15/2012 dospel k záveru, podľa ktorého určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z.z. v zmysle ktorého v prípade že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

15. Vyššie uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu sa týkali sporov, v ktorých išlo o náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. Tento zákon neupravoval náhradu (a teda ani jej výšku) nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. K záveru o možnosti priznať túto náhradu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. dospela prax všeobecných súdov Slovenskej republiky až v súvislosti s právnymi názormi najvyššieho súdu obsiahnutými v judikáte R 13/2009.

16. V danom prípade žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý na rozdiel od zákona č. 58/1969 Zb. upravuje možnosť priznať aj túto náhradu. Zákon č. 514/2003 Z.z. bol od svojho vydania viackrát novelizovaný. Výšky náhrady nemajetkovej ujmy sa týkala novela vykonaná zákonom č. 517/2008 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 517/2008 Z.z.“) účinným od 1. januára 2009 a ďalej zákonom č. 412/2012 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 412/2012 Z.z.“) účinným od 1. januára 2013.

16.1. V zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení zákona č. 517/2008 Z.z. sa výška nemajetkovej ujmy určuje s prihliadnutím najmä na a/ osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b/ závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. Ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení zákona č. 517/2008 Z.z. bol stanovený minimálny limit výšky nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami uvedenými v § 7 a 8 tohto zákona (tak, že jej výška je najmenej jedna tridsatina priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok, a to za každý, aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody).

16.2. V zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení zákona č. 412/2012 Z.z. výška náhrady nemajetkovej ujmy priznaná podľa § 17 ods. 2 tohto zákona nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu (pričom osobitným predpisom sa tu podľa poznámky pod čiarou rozumie zákon č. 215/2006 Z.z.). Zákom č. 412/2012 Z.z. bol teda stanovený maximálny limit výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím.

17. Na záveroch najvyššieho súdu o povinnosti všeobecného súdu určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, ako aj judikatúry ústavného súdu a EŠLP, ku ktorým dospel najvyšší súd skôr už v rozhodnutiach, v ktorých bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., nezmenili neskôr nič ani zákon č. 517/2008 Z.z., ani zákon č. 412/2012 Z.z. Určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z.z. tak, aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí EŠLP.

18. Z rozhodnutí prvoinštančného aj odvolacieho súdu je zrejmý zámer týchto súdov určiť výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch s prihliadnutím na okolnosti uvedené v ustanovení § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. Ich právne závery nie sú však náležite podložené zohľadnením právnych záverov, ku ktorým dospel už skôr najvyšší súd (viď body 11. až 14. tohto uznesenia dovolacieho súdu) a tiež judikatúra ESLP.

19. Podľa názoru ESLP náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo). ESLP tiež konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napríklad Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo). Okrem toho ESLP vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napríklad Público - Comunicação Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon ESLP zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Italehti a Karhuvaara v. Fínsko).

20. Pokiaľ odvolací súd pri úvahách o určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy neprihliadol na závery najvyššieho súdu o potrebe určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po náležitom zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie (viď body 11. až 14. tohto uznesenia dovolacieho súdu), odklonil sa od ustálenej praxe dovolacieho súdu a rozhodol nesprávne.

21. So zreteľom na vyššie uvedené najvyšší súd uzatvára, že žalovaná v dovolaní, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 432 ods. 1 CSP argumentujúc, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil vo výroku, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku súdu prvej inštancie ukládajúci žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 33 193,91 €; vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.